

گیاهان دارویی (بخش چهارم)

Medicinal Plants (Part 4)

MEDICINAL PLANTS
(PART 4)

دکتر مجید غیور مبرهن
متخصص تغذیه از انگلستان

◀ گل مینا (گاو چشم) ▶

◀ مهم ترین موارد کاربرد ▶

◀ پیشگیری و درمان میگرن

◀ درمان قولنج، گزیدگی حشرات، آرتريت و دیسمنوره

◀ تداخلات ▶

◀ وارفارین و تیکلوپیدین: بر اساس مطالعات صورت گرفته،

عصاره گیاه گل مینا دارای اثرات ضد تجمع پلاکتی و

رقیق کنندگی خون در انسان می باشد که مربوط به یک نوع

سزکوئی ترین لاکتون به نام پارتنولید (Parthenolide) موجود در

این گیاه می باشد.

◀ سنبل الطیب ▶

◀ مهم ترین موارد کاربرد ▶

◀ خواب آور

◀ مسکن

◀ ضد نفخ

◀ پایین آورنده فشار خون

◀ ضد اسپاسم

◀ تداخلات ▶

◀ بنزودیازپین ها (دیازپام و لورازپام): عصاره گیاه سنبل

الطیب همانند بنزودیازپین ها از طریق رسپتورهای گابا (GABA)

عمل می کند و دارای اثراتی مشابه داروهای بنزودیازپینی

می باشد. از این رو مصرف گیاه سنبل الطیب سبب تشدید آثار

داروهای بنزودیازپینی می شود.

◀ داروهای بیهوش کننده عمومی: گیاه سنبل الطیب دارای

آثار سداتیو و خواب آور قوی می باشد و مصرف آن در بیمارانی

که قصد عمل جراحی دارند سبب افزایش مدت زمان بیهوشی و

تاخیر در بازگشت از بیهوشی می شود.

◀ گیاه علف چای: گیاه سنبل الطیب دارای آثار سداتیو و خواب

آور قوی می باشد و مصرف توأم آن با سایر گیاهان خواب آور

مانند علف چای سبب تشدید خواب آلودگی می شود به طوری

که ادعا می شود مصرف توأم سنبل الطیب و علف

چای از لحاظ کارایی مشابه داروی دیازپام می باشد.

از سوی دیگر سیلایمارین دارای اثرات آنتی اکسیدانی می باشد و با خنثی کردن رادیکال های آزاد از آسیب کبدی ناشی از داروهای هیپاتوتوکسیک مانند هالوپریدول جلوگیری می کنند.

◀ سنفیتون ▶

◀ مهم ترین موارد کاربرد ▶

◀ ضد التهاب و بهبود دهنده زخم

◀ تسکین دهنده

◀ بند آورنده خون

◀ کمک به بهبود شکستگی و رگ به رگ شدگی

◀ تداخلات ▶

◀ داروهای مهار کننده آنزیم (CYP3A) و داروهای که

توسط آنزیم CYP3A متابولیزه می شوند:

گیاه سنفیتون حاوی مقادیر زیادی از آلکالوئیدهای پیرولیزیدینی

می باشد که دارای سمیت کبدی هستند. خنثی شدن

آلکالوئیدهای پیرولیزیدینی در بدن، در کبد و در درجه دوم

توسط گلوکوتایون صورت می گیرد. بنابراین مهار شدن آنزیم

CYP3A4 توسط داروهای مهار کننده آن یا داروهای که

توسط این آنزیم متابولیزه می شوند، سبب افزایش احتمال

سمیت کبدی آلکالوئیدهای پیرولیزیدینی و گیاهان حاوی این

آلکالوئیدها (مانند گیاه سنفیتون) می شود.

Medicinal Plants

Medicinal
Plants

مصرف گیاه خار مریم یا مشتقات آن مثل ترکیب سیلایمارین (Silymarin)، به دلیل خاصیت محافظت کبدی این گیاه از بروز سمیت ناشی از استامینوفن به نحو مؤثری جلوگیری می کند.

◀ **مترونیدازول:** داروی مترونیدازول دارای عوارض گوارشی، کبدی و عصبی می باشد که مصرف توأم سیلایمارین در کاهش عوارض کبدی این دارو مؤثر است.

◀ **داروهای بیهوش کننده عمومی:** یکی از مهم ترین عوارض داروهای بیهوش کننده عمومی سمیت کبدی این داروها می باشد. بر اساس مطالعات انجام گرفته در این زمینه، مصرف گیاه خار مریم می تواند از بروز آسیب کبدی ناشی از داروهای بیهوش کننده عمومی به نحو مؤثری جلوگیری کند.

◀ **داروهای شیمی درمانی به ویژه داروی سیس پلاتین:** بر اساس مطالعات متعدد صورت گرفته مصرف سیلایمارین (ترکیب موجود در خار مریم) سبب کاهش قابل ملاحظه عوارض شیمی درمانی می شود بدون آن که کارایی داروهای شیمی درمانی را کاهش دهد و حتی در بسیاری از موارد سبب افزایش اثربخشی این داروها نیز می شود.

◀ **سیکلوسپورین:** سیلایمارین که از گیاه خار مریم به دست می آید، موجب افزایش متابولیسم و خنثی سازی سیکلوسپورین می شود. به علاوه مشخص شده است که مصرف سیلایمارین اثرات سمی و مخرب سیکلوسپورین را بر روی کلیه و لوزالمعده و همچنین عارضه کاهش ترشح آمیلاز ناشی از سیکلوسپورین را کاهش می دهد.

◀ **هالوپریدول:** یکی از عوارض داروی هالوپریدول آسیب کبد می باشد.

◀ **بنزودیازپین ها (دیازپام، لورازپام):**

مصرف گیاه خار مریم یا مشتقات آن مانند ترکیب سیلایمارین توأم با داروهای بنزودیازپینی، سبب افزایش متابولیسم عبور اول کبدی این داروها شده و غلظت خونی و فراهمی زیستی این داروها را کاهش می دهد.

◀ **خار مریم**

◀ **مهم ترین موارد کاربرد**

◀ درمان ناراحتی کبد و هیپاتیت

◀ آنتی اکسیدان

◀ کاهنده کلسترول خون

◀ ضد سرطان

◀ **تداخلات**

◀ **استامینوفن:** خطرناک ترین عارضه داروی استامینوفن

سمیت کبدی می باشد که در مصرف دوزهای بالای استامینوفن دیده می شود.